

TELEGRAFUL ROMAN.

Apore Marția, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiin pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru atrelnătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidieceșane Sibiin, strada Măcelarilor 37.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Poplăcei Nr. 37
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 80 cr.
pentru fie-care publicare.

Din cauza sfintei sêrbători a „Părintelui Nicolae” Nrul procsim va apăre Marți în 10 Decembre v.

Sibiin, în 4 Decembre.

În urma urmelor s'a aflat și cheia după care are să fie deslegată cestiunea naționalităților din Ungaria.

Ne spune adecă deputatul dietal și redactorul diariului „Ellenzék” dl Bartha Miklós, că cheia a aflat o partidul național unguresc, și din vorbirea lui Apponyi ținută la Cluș, ați aflăm și noi, că în ade văr cestiunea e aprôpe de deslegare.

„Statul unguresc, trebuie să nimicescă ver ce nisu înfă, care stă în contradicere cu ideia de stat magiar”.

Așa vorbește marele bărbat de stat, sôrele cel nou ce resare pe orizontul politic, ca să lumineze și încaldescă pe magiari, bărbatul, care ați mâne va fi chemat a lua în mână frânele guvernului unguresc.

Dacă ar fi acêsta numai o frasă îndatinată, sau o apucătură de corteșiu, fără care nu se pot face alegeri în Ungaria, noi nu am pune atâta pond pe enunțiatul dela Cluș.

I am da numai atâta importanță, câtă merită o atare espectorare, și disprețul românilor e de ajuns resplat pentru providențialul conte, care a ridicat drapelul în Ardél, și cu ridicarea drapelului, ridică mânușă și amenință pe un popor întreg, pe poporul român cu totala nimicire și stirpire de pe fața pământului.

Dar noi trebuie să-l luăm în serios pe contele Apponyi.

Contele Apponyi ne spune verde și apriat, că lui și tovarășilor lui le stă la inimă ridicarea unui stat național magiar, în care ceialalți cetățeni numai până atunci pot fi priviți de cetățeni, când vor renunța la ori-ce acțiune, prin care să și asigure existența lor națională.

Așa politică ungurescă voescă să inaugureze nobilul conte, omul însetat după putere și după frânele guvernului și dacă i va succedea a trânti guvernul cu ajutorul principiilor ce le profesază, avem să stăm față cu o nouă pornire dușmănoasă, avem să ne asteptăm la nouă suferințe, suferințe cari sau vor deveni nesuportabile, sau ne vor împinge pe noi, pe cetățenii cei mai pacinici și loiali la vre-un pas nesocotit în lupta desperată, ce ni se impune.

Decamdată dîc kossuthistii în elogiile, ce le aduc contelui Apponyi, programul teu ne mulțămesc, și când nici el nu ne va mulțami, tu ne vei face loc, ne vei pregăti noue terenul, ca ceea-ce nu se pôte

pune la cale în mod pacinic, să forțăm noi după receptul nostru cunoscut.

La Cluș va se dîcă s'a dat pe față, fără pic de genare planurile, cari le au corifeii magiari, față de naționalitățile din Ardeal și în special față de români, ca cel mai numeros popor bastinaș din acêstă țără.

Parola e dată.

Inceputul trebuie făcut în comună, continuat în pretură, perfecționat în municipii și adus la valôre în intrêga țără, un „bellum omnium contra omnes” un rêsboiu de estirpare pentru cei ce țin la limba lor, la legea lor, la vatra părintescă.

Căci alte tendințe decât aceste, românii nu scim să aibă și aceste tendințe au fost timbrate tot de una de anti-patriotice de înflăcării patrioți, de jidani, și de toți aceia, cari au avut interes, ca să sêmene vrajbă între cetățenii Ungariei.

Unde vor ajunge cei cu proclamarea stêrpirei unui nêm întreg; deocamdată nu scim.

Armele, de cari vor să se folosescă, nefind arme onorabile, nu este modru să o scôtă la cale, cel puțin până atunci nu, până ce în sufletele și în inimile nôstre viédă o consciință, consciința că suntem un nêm de ômeni, cari avem dreptul de a trăi pe acest pământ, dreptul de a ne afirma ca români, drept de a ne perfecționa pe terenul cultural, pe terenul economic, pe terenul social.

Dacă vor corifeii dia partidul național să ajungă la putere și cred că acesta e modul de a puté ajunge, atunci nouă nu ne mai rămâne decât defensivă, apărarea pe môrte și viétă și nu credem că în lupta nôstră de apărare nu vor fi alătura cu noi tôte popôrele neîndreptățite și asuprite.

„Nimicirea” nu este numai la adresa românilor, ea e la adresa tuturor celor ce n'au supt lapte magiar dela țîța mamei lor.

Cred frații magiari, că ei sunt atît de puternici, ca să încépă lupta pe intrêgă linia, nu au decăt să o facă, și și vor vedea visul cu ochii, vor vedé abisul, în care i-a împins nesce ômeni ambițioși după putere și plini de vanitate.

Am fost și suntem ômenii păcei.

Am dîs celor dintre noi, cari păreu dela fire mai aplicați spre cêrtă, fiți pe pace, căci între magiari, totuși mai sunt și ômeni, cari ved lucrurile în realitate, cari nu umblă după utopii și ați mâne și sôrtea nôstră are să fie mai bună.

Când vedem pe Apponyi sêrbătorit la Cluș, când îl vedem încungiurat de atâta lume, atunci când proclamă din principiu „nimicirea” tuturor nisuițelor nôstre culturale, nimicirea pe terenul scolar și bisericesc a aceloră, cari nu sunt de o

limbă și de o lege cu el, începem a ne pierde speranța în un viitor mai ferice și împăcarea naționalităților din Ungaria trebuie se urmeze între alte condițiuni, cu alți ômeni și în alte timpuri ca acele cari le trăim astăzi.

Spiritele sunt acum prea agitate pentru atare trebă.

Magiarii sunt pe un povêrniș periculos pentru ei ca și pentru noi, și e bine ca să se scie acêsta și e bine ca să se scie, că ei sunt, cari au împins lucrurile în o direcțiune atît de fatală.

Introducerea

„statutului fondului de pensiune al archidieceșei gr. or. române din Transilvania” sau pensionarea preoților români gr. or.

Binele, prin care se prevede ajutorul unor persoane într'un viitor îndepărtat, este greu de cuprins, de aceea el numai atunci se cuprinde, când se simte ca țilele căldurôse în timpul geros de érnă.

Cualificată astfel pensionarea preoților nostri, găsim, că nu e mirare, când auzim, că unii stau pe gânduri: să se declare, că primesc statutul sau nu, fiind că lucrarea acestui statut altfel destul de importantă, s'a realizat fôrte iute.

În ajunul sinodului archidieceșan din acest an s'a desteptat în clerul nostru din Transilvania o preingrigire seriôsă, despre viitoriul preoților români: despre trista stare în care se ved véduvele preoților, și despre jalnicii orfani rêmăși dela preoții rêsosați, cari se ved într'o stare suferindă. Acestea relăsindu-le preoții în adunările lor sinodale au început a vorbi și a reclama prin petițiuni cătră veneratul consistor și cătră sinodul archidieceșan, cerënd a se face un statut, pentru pensionarea lor.

Motivele cele aduceau ei în adunările sinodelor protopresbiterale erau: făcut-au antecesorii nostri în trecutul trist și dureros al bisericii gr. or. și al națiunii române din Ardél tot ce au putut, ca să ție pe români sub aripile bisericii, pentru-ca să le păstreze religiunea, morala și naționalitatea lor, și preste tôte încercările inamicilor, le au succes a conserva aceste tesauere.

Asemenea au și preoții de astăzi multe merite căoi au stăruit după puterile lor la înaintarea bisericii române, a poporului nostru, la înființarea și susținerea scôlelor confesionale, ei au colectat în mare parte de s'au putut înființa frumoșele fundațiuni ale archidieceșei nôstre și numai ei, preoții, pentru dênșii și pentru viitoriul lor nu s'au îngrijit.

FOIȚA.

Din literatura populară a Zandrului.

(Urmare.)

Colinda 36.

(variantă din Sêlisco)

De mi-ș bate vântul lin
De cu sêră 'ndos de casă
Dori de dori grădini cu flori,
Câte flori mi se ajungeau
Tôte mi se vestejiau.
Ș'on fruct de trandafir
Ș' unu de fôie în fir.
Fiica mea nebuna mea
Vin la mine cer pe tine!
Dintr'un plug cu șase boi
Și din mii d'albe de oi
Și din cai murgul sê-l dai!
Înșelat, bine gătat,
Cu frâne cu clopoței
Cu tôte podôbe noi.
Nu grăbi maică a me da
Că vin Joi cu jocuri noi
Și Dumineci cu nedei.
Și m'oiu da pelângă ei
Ș'oi mai trage de pe ei

Dintr'un plug cu șase boi,
Lăsate-or maică cu doi
Și din mii d'albe de oi,
Lăsate-or pe dece oi,
Și din stava cea de cai
Murgul maică sê mi-l dai!
Înșelat bine gătat
Cu frâne cu clopoței
Cu tôte podôbe noi
De cinstea părinților
Și de fala fraților!

La tot șirul se repetéză „D'o Ileană fată
d'albă”!

Colinda 37.

(din Uibăresci).

Sus la drumul mare,
Ce pre drum crescea,
Un pom frumos era
La frunze mărunț,
La umbră rotund.
La umbră cin' ședea
Da'lbă boerésă,
Lucrul ce-l lucréză,
Fir galbin slobôde
Galbin ca de cêră
Tare ca pétra
Și din graiu grăia:
Șciu, că n'ați vêdut
Drag fiuț de-a meu?
Nu noi n'am vêdut,

Că sê-l fi vêdut
N'am fi cunoscut;
Și din graiu grăia
Fiu lesne-a cunosce
Din lumea din tótă:
Chivăruța lui
Tăiată 'nsăgétă
De a mâna dréptă;
Și din graiu grăia:
Așa l'am vêdut
Jos pe mare 'njos
Cu on dar frumos
Pe drum înainte,
Sunt nisce cuvinte,
Nisce daruri sfinte
Pe drum înapoi
Dar frumos cu noi.
Dar și purcedea
Și din graiu grăia:
Cine n'o mânca,
Tot Dumineca
Întru Christos credea.
La lume sê-l vadă
Lumei sê se 'ncrêdă

Fie-care rënd se repetéză

Colinda 38.

Pecurariu d'ôcheș,
El se lăuda
Că el că miș da,
Câte flori pe munte

Atâtea oi mărunte,
Câte viorele
Atâtea melușele,
Căți-'s anglicei
Atâți berbeci.
Vera le învêreză
P'on ostrov de mare,
Érna le ernéză
P'on picior de munte.
Marea îi grăia
Pecurariu d'ôcheș
Strângeți oile
Că mare-oi veni,
Și ție le-oi mâna!
Pecurariu d'ôcheș
El se lăuda,
Că el nu se teme
Că el că miș da
Nônș câni bêtrâni,
Nouă cățălandări
Ferecați în lanțuri,
Când mare-i veni,
Câni or simți
Lanț-or sdrêncăui
Și i-o moiui tredi
În fluier oi țice
Oile s'or prinde
P'on picior de munte.

La tot rëndul se repetéză: „Ler maleru-i
Dômne”.
(Va urma).

Timpul este suprem strigau unii preoți ca să se facă ceva și pentru noi.

Resunetele acestor reclame au eșit și în fôia acésta a arhidiiecei noastre în Nrii. 43 și 46 a. c.

Veneratul consistor archidiiecean pètruns de dreapta cerere a preoției lucruse de cu vreme un proiect de statute pentru pensionarea preoților. Proiectul acela s'a mai prelucrat deoțrece e fôrte greu să proiecteze pensiuni fără a avé fonduri și a supune pe cei competenți la contribuiri mari, făcându-se numai aceea ce s'ar puté esecuta.

Deputații sinodului archidiiecean încă fiind convinși de necesitatea de a-se pensiona la bêtrâne țele și neputințele lor preoții români gr. or. din Transilvania, la 16 Maiu a. c. pertractându-se în sinodul archidiiecean proiectul de statute asternut de veneratul consistor pe lângă ori cari modificări s'au aprobat.

Legiuindu-se bisericesce „statutul fondului de pensiuni al archidiiecei gr. or. române din Transilvania” s'a prevădut în § 33 ca cu 1 Ianuarie 1892 are să se puie în lucrare în (mod interimal.)

Ven. consistoriu prin circularul seu de sub Nr. 4532/891 provocă preoția gr. or. a archidiiecei a subscrie declarațiunea, că dorește a-și asigura dreptul de pensiune și a solvi tacsele prescise în statutul de pensiune?

Făcându-se provocările pentru subscriere unii dintre frații preoți criticând cuprinsul statutului de pensiune: că nu are uniformitate, fiind că așa altfel sunt membrii consistorului și profesori provăduți a se pensiona și altfel preoții archidiiecei pentru-că despre consistorialisti și profesori se prevede în § 14 a primi ca pesiune suma salariului, érá la preoți numai 200, 300, 400 fl. și protopresbiterii 600 fl., (§ 14) și nu sumele salariilor provădute în regulamentul parochielor 400, 500 și 800, încă nu s'a lăsat voie preoților să se învețe pentru classa, care voiesc ei a plăti tacsele; că statutul nu s'a îngrijit de preoții sêraci (classa a III-a) cari nu vor puté plăti tacsele de 80, 120 și 160 fl. (§ 4 p. 2 și 2) în 24 de rate, și că nu s'a întrebat și preoția etc. etc.

La tôte acestea numai referințele statutului de pensiune ar puté da deslușirile necesari și anume despre aceea: pentru ce la profesori s'a provădut ca pensiune suma salariului érá la preoți numai jumătate și pentru-ce profesorilor s'au provădut a li se da pensiunea după 30 de ani de serviciu, érá la preoți numai după 40 de ani de serviciu?

(Va urma).

Corespondențe particulare ale „Telegrafului Român.”

Făgăraș, Novembre, 1891. (Urmare).

A urmat apoi o recenziune a lui Ioan Berescu asupra „Noului ABCdar ilustrat” de Dometiu Dogariu, partea I. Recenziunea a fost fôrte detaiată, și a scos la ivelă cu multă stăruință atât avantajile cât și defectele acelu ABCdar, și recensorul a finit prin a recomanda acest ABCdar atențiunii învățătorilor spre al introduce în școle. Recenziunea făcută de I. Berescu s'a luat cu plăcere la cunoștință. Să crede, că acésta recenziune se va publica.

După acésta membrul George Andron cetesce (cu esplicări fôrte potrivite pe tabla) „Metodul caligrafiei” érá acésta temă fiind lucrată fôrte bine și consciențios să ia cu plăcere la cunoștință și spre a statorî ceva definitiv în acésta direcțiune să dá spre critică lui Ioan Berescu, Emil Mândocea și lui Trandafir Dragomir, ca studiind acésta cestiune pe adunarea generală procsimă să vie cu raport spre a se uniformisa propunerea caligrafiei, în tot raionul reuniunii noastre districtuale.

Eshauriându-se aceste obiecte, ședința s'a încheiat la ôrele 8 p. m și s'a anunțat procsima pe Luni 11 Novembre la 9 ôre a. m.

Și ca să descriu lucrurile în mod cronologic aici este locul să amintesc despre masa comună resp. despre banchetul ce s'a ținut în séra de 10 Novembre.

La banchet a participat aprôpe fără excepțiune toți învățătorii prezenți. Și ca la tôte ocaziunile de așa natură, s'au purtat o mulțime de toast.

Primul toast l'a ridicat dl președinte, pentru I. P. S. arhiepiscop și metropolit Miron Romanul. Acest toast a fost acoperit de șgomotose și repețite urale de „să trăiască”. Al doilea toast ridicat de președintele despărțământului Făgăraș al reuniunii noastre dl Nicolau Aron, paroch în Galați, a fost pentru Măritul Consistoriu archidiiecean, Ioan Berescu a toastat pentru dl președinte al reuniunii districtuale, părintele protopop Iuliu Dan. Emil Mandocea a purtat păharul pentru comitetul central. Au mai urmat apoi multe toast precum pentru poporul român (plugari), pentru mama română, pentru perseveranța și resignațiunea învățătorilor referitoria la purtarea greutăților împreunate cu oficiul de

dascăl românesc. (Acest toast fiind purtat de o persoană străină de corpul didactic român, i s'a răspuns acestuia de un membru al reuniunii noastre, prin o paralelă, trasă între învățătorii români și martirii aruncați în iazărul Sevastiei, dând asigurarea, că învățătorii români vor preferi mai bine a purta corôna necasurilor și greutăților oficiului de dascăl românesc de cât chilia cea caldă și seducătoare din marginea iazărului, care a topit, pe martirul fără rezoluțiune). Printre toast s'a esecutat unele cântări naționale, care au dat ansă la vorbiri instructive.

Luni la 9 ôre s'a început ședința a treia Membrul Trandafir Dragomir a preles cu bun succes un tractat despre „ôia”, ér David Chiujdea a cetit o disertațiune bine compusă „Preotul și învățătorul ca educători ai poporului”. Apoi membrii Iacob Popa și P. Nastea au făcut o recenziune asupra opulului „Istoria biblică” de G. Ludu și I. Dariu. În jurul acestor puncte s'au grupat o mulțime de discusiuni fôrte instructive pentru membrii prezenți.

În ședința următoare a venit la rând rapôrtele comisiunilor. Comisiunea însărcinată cu censurarea raportului comitetului central. La acest raport s'a încins o desbatere înfocată, ba chiar agitată, în privința faptului, că despărțământul Agnitei nu presțeză interesul cerut față de agendele reuniunii.

Lucrul stă astfel. Despărțământul reuniunii ce'l forméză învățătorii din protopresbiteratul Agnitei, și în anul trecut a fost apostrofat fôrte greu în raportul comitetului central din cauză, că lucrurile cu acest despărțământ stagnéză și jignesc merul întreg al afacerilor prin faptul, că adunările generale nu se țin regulat, nu se expedéză la centru actele și datele necesari nici după repetite și aspre recercări, etc. etc. Membrii desp. Agnita au protestat contra apselor responsabilari, declarând, că ei nu sunt vinovați, ci tótă apostrofabilitatea o pôrtă biroul despărțământului, respective presiul. În urma acestei declari adunarea generală a concludat, că presiul acestui desp. M. O. d. Sabin Pîso, protopresb. să se tragă la răspundere; întrebându-se, pentru ce nu ține adunări generale regulat și dacă le ține pentru ce nu ascerne rapôrtele, — pentru ce nu răspunde la recercările comitetului central? Ér dacă nu o va face, atunci să se arete cazul la măritul Consistoriu.

Comitetul central a adus la cunoștința d-lui președinte S. Pîso concludul acesta și l'a rogat să se conformeze, dar n'a dat nici un respuns. A fost provocat a două oară, dar tot töt asemenea făcere. Ba încercând anulul dl președinte, n'a urmat nici unei recercări a comitetului central, nici nu a ascernt protocolul primei adunări generale, despre care numai din declararea verbală făcută de învățătorii membri în adunarea de față, se știe că s'a ținut.

Astfel stând lucrul comitetului central, în raportul seu din cestiune a susținut tot clasificarea din anul trecut, indiferentism, desinteresare.

Membrii despărțământului însă de astă dată a dat la protocol o declarație înscris, al cărui cuprins este, că declină dela sine responsabilitatea pentru neascrerea actelor și pentru celelalte neajunsuri. Prin urmare a rămas tótă povara pe presiul despărțământului. Ér adunarea generală a concludat de nou, ca să se adreseze cu întrebări la dl presiul desp. Agnita S. Pîso și eventual să facă arătare la Măritul Consistoriu. Întru cât va ajunge a satisface acest conclud vom vedé. Dar de dorit este, că despărțământul Agnitei să se smulgă din starea în care se află, și care numai folose nu-i pôte aduce. Unde nu i disciplină și regulă, acolo e lángezire și vegetare. Vegetarea și lángezirea este introducerea înscrierii în rubrica morților. Cel ce vegetéză nu trăesce. Ține umbră pământului — Țice poporul.

Din raportul cassariului se vede, că averea reuniunii în general este 605 fl. 03 cr.

Dar din banii acestia trebuie scóse restanțiile active în suma de 436 fl. adecă tacse de membrii ordinari ne încassate încă. Referitoriu la restanțele de tacse cu care datoresce despărțământul Făgăraș în suma de 137 fl. acestia după raportul comitetului central să pot privi de încassate; căci dl protopresbiter Iuliu Dan, a cerut și primit cuitanțele cu suma generală de restanții a fiecărui membru, declarându-se a încassa (respectiv a solvi dela sine) și a încassa apoi restanțiile prin epitropiile parochiale.

Acest exemplu, ar fi de dorit a-l imita șefii celorlalte două despărțăminte. Ba chiar s'a concludat în adunarea generală ca să se róge domni protopresbiteri, în acest înțeles.

Raportul cassariului, din lipsa datelor, care nu i-au dat dela despărțăminte, și pe care nu le-a cerut dela biroul reuniunii, — și din cauză, că biroul reuniunii în cadrul bugetului a ținut la sine suma de 27 fl. pentru acoperirea speselor, ér cassariul fiind fôrte departe cu locuința de centru, în decursul anului o singură dată a participat la o ședința a comitetului central, prin urmare nu a avut când

introduce spesele făcute de birou, Țic raportul cassariului — ca și în anul trecut — aflându se mânc, s'a respins și s'a ales o comisiune, care în timp de 14 zile se reguleze afacerea cassei, spre a se puté preda nou alesului cassariu.

La acest punct este de dorit că în timpul cel mai scurt să se înmaseze restanțiile și să se clarifice situațiunea cassei, care în adevér este de fôrte puțină laudă.

Biblioteca acestei reuniuni are 196 opuri în 213 volume. În cei doi ani premergători școlari biblioteca s'a înmulțit cu 122 opuri, prin donațiuni maritimose făcute de privați și în urma unui apel, de autori. Ér adunarea generală a concludat ca binevoitorilor donatori să li se esprime mulțămintă publică.

Concluse mai însemnate s'au adus:

a) Ca pe viitoriu ratiociniile reuniunii să se pôrte pe blanchetele statorite de regulamentul pentru fundațiunile bisericesci școlare din metropolia noastră.

b) Că pe viitoriu, tacsele de membri să se cuitze în cârticele, după forma celor dela fondul de pensiune regnicolar.

c) Că comitetul central, pe adunarea generală viitoare să pregătiască un proiect de „regulament al afacerilor interne.”

O desbatere interesantă s'a încins în urma resolvirei unui conclud al adunării generale din anul trecut. Anume, s'a fost concludat să se scrie concurs cu premiu de 20 fl. pentru cea mai bună prelucrare a materialului din religiune pentru anul al doilea de scôla. Comitetul central a și publicat concursul, ér la concurs a întrat un operat, pe care comitetul central, fără al censura l'a respins din „simplul” motiv, că e numai unul singur și că prin urmare nu e de unde să se alegă, și a fost adus concludul ca să se escrie concurs sub alte condițiuni. Autorul operatului a protestat la adunarea generală, contra acestei procederi ne seriose a comitetului (precum operatul așa protestul a fost subscrie de ocamdată cu un pseudo nume) și a cerut ca comitetul central să concureze operatul și sau să-l respingă, sau să-l recomande spre premiare. Dar protestul a fost dat comisiunii de propuneri, al cărei referent era tocmai membrul, care făcuse propunerea ca să nu se censureze operatul și așa a referat că preste protest și să trecă la ordinea zilei. Acésta propunere fiind apărâtă în adunare numai de singur referentul comisiunii, s'a rectificat într'acolo, că comitetul central să publice o prelucrare de concurs cu termin de 30 de zile în speranță, că pôte va mai întra vre un operat, ér dacă nu va întra, atunci să censureze și numai cel care a întrat deja.

A urmat apoi constituirea reuniunii pe un period nou de trei ani, alegându-se cu aclamațiune: de președinte Rev. d n Iuliu Dan, v. pres. Ioan Capetă, de secretariu I Ioan Berescu, secretariu II Trandafir Dragomir, cassariu Nicolau Ludu, controlor Georgiu Cantor, bibliotecariu: Ioan Berescu v. bibl. Lazar Sbârnciu. Membrii în comitet: Iacob Oana, George Taflan, Ioan Bonea și Ioan Mihu.

Cu acestea fiind raportul meu, doresc ca activitatea reuniunii după noua constituire să producă róde și sporiu în tôte direcțiunile *Brebenel.*

—De lângă Hațeg. 26 Novembre, 1891.

Dle redactor! Este lucru interesant a ne face cunoșcuți cu momentele mai însemnate din viața noastră bisericescă și tocmai din acest punct de vedere ve rog, dle redactor, să binevoiti a da loc și relor mele, ce vi le adresez:

Duminecă în 24 Novembre 1891 comuna Rea cu filia Nalaț Vad de lângă Hațeg a avut o adevărată sêrbătoare bisericescă, când s'a făcut introducerea nou hirotonitului lor preot Dionisie Ungur.

Încă des de dimineță se vedea ômeni: tineri, bêtrâni, fete, ficiori, bărbați, femei, cari cu toții grăbiau câtră sânta biserică din Rea, ca să asculte slușba Dumneșcă, pe carea arareori li s'a dat ocaziune a o auzi dela reposarea preotului lor în tēmplată în anul 1889. Toți îmbrăcați sêrbătorește cu inimă curată și cu cugetul la dumneșcu Tatăl, s'au adunat în sânta biserică aducând rugăciuni și mulțămite cu pietate și cu evlavie atotputernicului Dumneșcu pentru învrednicirea dată de a avé în mijlocul lor un păstoriu, pe conducătoriul sêrmănilui popor.

Pela ôrele 9^{1/2} a sosit și dl adm. protopresbiteral Avram Stanca și mai mulți din Hațeg pentru a asista la actul solemn a introducerii noului preot.

După ce am ascultat serviciul dumneșc până în fine sevrșit de noul preot Dionisie Ungur, ne-am convins, că deși e la începutul carierei, totuși promite mult și după calificațiunea și cunoștințele sale sperăm a avé un preot bun, un preot ce se întereséză de binele poporului seu, după-cum însuși s'a esprimat în vorbirea sa, că „proșperarea, fericirea și sôrtea poporului seu este legată de sôrtea sa”.

Promisiunea această făcută solemn înaintea arierului să o țină în întregă viața sa de o cinosură, de o datorință sântă pusă la inimă.

Dacă fie-care preot va lega „sôrtea poporului de sôrtea sa” atunci multe din neajunsurile poporului s'ar micșora și multe rele din sinul aceluia s'ar delătura și s'ar stirpi.

În promiterea parochului Dionisie Ungur nu ne vom înșela, cu atât mai vartos, căci îl cunoștem de mult, încă din copilărie, îl cunoștem ași după cuajificațiune, după poziție și vrednicie, dând expresiune respectelor ce ne stau înainte, un demn chemat și-a ocupat locul.

Strana a fost condusă de bravul învățătoriu George Șandru, cere cu tonul seu cel melodios a atras atențiunea numărului public asistent.

La finea serviciului divin dl adm. protopresbiteral a servit un părăstas pentru eterna odichnă a preoților reposați aici.

Er în urma acestuia dl adm. protopr. A. Stanca a rostit o frumoasă vorbire, cu cuvinte bine alese, pline de învățături morale, ca poporul să fie cu supunere și ascultător de preotul seu, îi pune la inimă toate datorințele ce are față de parochul seu, față de păstorul seu, a cărui sôrte este legată de sôrtea poporului.

Incredințeză apoi turma cea cuvântătoare noului paroch și îl face răspundătoriu înaintea mai marilor și înaintea lui Dumneșeu pentru poporul seu.

În onôrea țilei — după finirea tuturor serviciilor bisericesci — parochul Dionisie Ungur a dat o masă în casa sa proprie.

Gustosele mâncări au fost pregătite de mâinile cele măestre a dnei preotese soția dlui Ungur, carea în privința aranjamentului, a curățimeii și a bon-tonului merită laudă și recunoștință.

Vinul bun încă nu a lipsit.

Societatea a fost foarte animată. S'a cântat, s'a toastat și cu toate că învățătoriu Șandru, din cauza suferințelor peptorale, nu a golit un pocal de vin, totuși, prin laudabilul seu umor a făcut ca distracțiunea și vioiciunea să prepondereze și să alunge din mijlocul societății ori ce grije lumescă.

Astfel pe la orele 3, ridicându-se masa, am dus cu noi o plăcută suvenir și despre romanticul loc, situat — între două văi — pe șes, în mijlocul câmpului lui Traian.

Bucuria poporului se puté ceti de pe fațele lor cele vesele, ce adeseori esprima mulțămîta mai marilor bisericesci.

Eu la acest loc încă împlinindu-mi o datorință repet, că numai înțelegerea, consolidarea, respectul și iubirea ne vor puté scôte la limanul dorit și ne vor face tari și mari; er contrariul acelora ne vor face neapți de o poziție onorifică.

Până când ne vom jefui, până când ne vom desconsidera, cleveti și batjocori unul pe altul sôrtea noastră nu va da spre bine; și desconsiderându-ne noi unul pe altul, ne vor desconsidera și străinii.

Ori unde vei merge și ori încătrău vei apuca pregăteșteți mai întâiu planul și îți aruncă priviri serioase asupra celor trecute și celor urmânde, ca din trecut și din present să cunosci urmările, să cunosci viitorul.

Deci numai sinceritatea, și iubirea să fie caracteristica vieții.

Doresc ca acest simbol să vieze între poporul din Rea cu filia Nalaț Vad să se îmbucure de vrednicul lor paroch și să trăiescă în cea mai bună înțelegere la olaltă și purfând sarcinile unul altuia, vor împlini porunca lui Dumneșeu. *Sentinela.*

De pe Ampoin, 2 Decembre, 1891 v. Dle redactor! În ziua de 28 Novembre 1891 a fost „alegere de preot” în parochia noastră gr. or. din Petrângeni în tractul 'Abrud, fiind avisat poporul bine credincios, s'a și prezentat Prea onor. domn Romul Furdul, administrator tractul concerniute, spre a conduce actul de alegere.

După celebrarea a tei liturgii în biserică din loc Prea onoratul domn protopresbiter prin o vorbire premergătoare actului de alegere a deschis ședința sinodului parochial, notificând alegătorilor convocăți, că la ocuparea postului vacant de preot s'au prezentat în urma concursului din 1. Octobrie 1891 v. Nr 105 al „Telegraf român” 2 concurenți, anume părintele Jacob Adam din Feleag, și clericul absolut Ioan Moldovan din Teiuș. Apoi s'a început actul alegerii.

Alegătorii în urma provocării Prea on. presidiu spre ași da voturile sale libere, și fără cea mai mică ingerință din vreo parte, s'au și prezentat la urnă în cea mai esemplară ordine, dându-și voturile sale fiecare.

După terminarea actului, cetindu-se numărul votanților s'a constatat prin Prea on. presidiu, că, dintre 112 alegători au absentat numai 25, fiind prezenți 87, dintre care pentru părintele Jacob Adam au votat 72 și pentru clericul Ioan Moldovan 15.

Deci pe părintele Jacob Adam, cel ce a intrunit maioritarea voturilor l'a declarat de alesul preot din partea acestui sinod.

Și cu aceste fiindu-se actul alegerii Prea on. presidiu prin o scurtă cuvântare, mulțămînd membrilor prezenți pentru buna ordine și disciplina dovedită sub tot decursul alegerii, după aprobarea și subscrierea protocolului de alegere a declarat ședința sinodului de închisă, și noi ne-am depărtat la ale noastre, ducând fiecare în inimă cea mai respectuosă recunoștință și mulțămire Măritului Consistoriu și Prea onor. domn protopresbiter pentru părintescă îngrijire de fii săi sufletesci din parochia noastră demult vedușită, satisfécînd prin această celei mai ferbinte dorințe a întreg poporului nostru. *Un alegător.*

Varietăți.

* (Parastas.) Sâmbătă în 30 Novembre s'a oficiat în biserică din cetate un parastas întru amintirea repositului metropolit Andreiu baron de Șaguna.

La acest act au funcționat: dl protopresbiter și paroch al Sibiului Ioan Papiu, asesorii consistoriali P. On. D. D. Zacharia Boiu, Moise Lazar și protodiaconul Mateiu Voileanu.

— În Codlea s'a oficiat un parastas întru memoria archiepiscopului Andreiu baron de Șaguna. Părintele Iosif Comanescu a ținut la ocaziunea această o vorbire, în care a schițat meritele decedatului arhieru.

* (Congregațiune.) Luni în 21 Decembre se va ținé în sala cea mare a comitatului adunarea municipală estra-ordinară a comitatului Sibiului.

* (Instalare de comite.) Instalarea comitetului suprem al comitatului Huniedórei va fi Luni în 21 Decembre.

Inteligența română e invitată de domnii F. Hossu Longin, Alosandru Moldovan, și Dr. Ales. Hossu, la o consultare pe ziua de 20 Decembre, pentru de a se înțelege despre modul, de a participa membrii români la aceea instalare.

* (Convocare.) P. T. domni membri ai casinei române din Rășinari sunt invitați a lua parte la „adunarea generală”, care se va ținé Duminecă în 15/27 Decembre a. c. la orele 3 p. m. în localul casinei.

Rășinari, 3/15 Decembre, 1891.

Ieremia Dancășiu,
director.

* (Linia ferată Făgăraș-Avrig.) La intervenirea ministrului Baross, se dice, că s'au regulat diferențele, ce esistau între congregațiunea comitatensă și antreprenorii drumului ferat Făgăraș-Avrig. Congregațiunea a dat vot de încredere ministrului. Merit mare are dl fispan Baussnern, căruia i s'a votat mulțămîta!.. Și ce nu se mai pôte face în Făgărașiu?!

* (Gimnasiul din Năsăud.) După împărțările foilor din Budapesta la gimnasiul, care până acum era gr. cat din Năsăud, dar care a devenit „gimnasiu fundațional” cateheții nu vor mai fi în rândul profesorilor ordinari. Ministrul va avé să reguleze limba de propunere și limba română va fi numai obligată ca și alte obiecte de învățământ.

* (Cas de mórte.) *Arteniu Crișian* fostul administrator protopopesc al tractului Murășului în timp de 26 ani și paroch al Sânbenedicului de 58 ani, după un morb de trei săptămâni, în etate de 85 ani, împărțășit cu s. taine și a dat nobilul suflet în mâinile Creatoriului Sâmbătă în 12/24 Octobrie a. c. Osămintele repositului s'au depus la locul de odichnă Luni în 14/26 Octobrie în cimiterul vechiu lângă biserică, petrecut fiind cu ceremonialul obicinuit de 6 preoți din tractul Târnavei și întreg poporul seu din comună precum și alți amici din giur.

Pre repositul îl deplâng fii sei: Gregoriu, cantor; Georgiu, paroch în Mediaș; Iosif, paroch în Borian; Solomon, cleric absolut; Nicolae, econom; și ficele: Ana, Maria, Susana, precum și numeroși nepoți și nepôte și alte rudeni.

* (Tifus.) Scirile din Brașov vestesc, că acolo graséză tifusul în grad foarte mare. Mai toate casurile s'au constatat în cetate. În suburbii au obvenit foarte rar, sau de loc. În armată încă s'au ivit multe casuri și au murit soldați, de aceea se vorbesce, că 3 compăni vor fi dislocate în Orlat, lângă Sibiului.

Avis.

P. T. membrii ai comitetului municipal sunt respectuos rugăți a se presenta Sâmbătă la 7/19 Decembre la 5 ore p. m. în localul casinei române din loc la o consultare, referitoare la ordinea de și a adunării municipale din 21 Decembre.

Sibiului, 4/16 Decembre, 1891.

La însărcinarea presidentului
Nicolau Ivan,
secretariul clubului.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Religiunea

în scótele poporale române, anul al II lea după planul „Normativului” pentru scótele din metropolia gr. or. română din Transilvania și Ungaria.

(Operat pentru concursul literar deschis de „Reniunea învățătorilor români greco-orientali din districtul XI Făgăraș de „abni.”)

(Urmare.)

4. Raiul.

Omul cel dintăiu a fost făcut după chipul și asemănarea lui Dumneșeu. Dumneșeu fiind bun, și pre omul cel dintăiu l'a făcut bun. Dumneșeu fiind nemuritoriu și pe omul cel dintăiu l'a făcut nemuritoriu. Ba, i-a mai dat și alte multe daruri, precum: minte înțelegătoare, judecată, ca se pótă pricepe binele și rēul, voie liberă, să facă ce va voi; er de trupul lui, s'a îngrijit, ca totdeauna să-i fie sênatos, — să nu suferă nici bóle, nici dureri. Pre cel dintăiu om înzestrat cu aceste daruri, pe Adam și pe cea dintăiu femeie, făcută din cósă lui Adam, pe Eva, i-au aședat Dumneșeu într'o grădină foarte frumoșă, numită „Raiul”. Prin mijlocul raiului curgeau patru ruri cu apă rēcoritoare, er grădina înțregă era plină de pomi roditori, încărcați cu pomele cele mai gustnoșe. Tóte animalele erau blânde. Adam și Eva trăiau fericiți, ne avēnd să lucreze nimic, fără să se bucure de bunătățile, cari le-au rēnduit Dumneșeu. Ca să vadă Dumneșeu, fi-vor cei dintăiu ómeni recunoscători pentru atâtea bunătăți primite, a đis cătră ei: „din toți pomii raiului ve-ți mânca, numai din pomul sciinței binelui și al rēului, să nu mâncați, căci dacă ve-ți mânca cu mórte ve-ți muri”. Numai singură această poruncă, i-a dat'o Dumneșeu lui Adam și Evei în Raiu.

Adam și Eva însă n'au ținut această poruncă a lui Dumneșeu. Trecēnd odată Eva pe lângă pomul cel oprit, a vedut pe pom un șerpe, care i-a đis: „pentru ce nu mâncați voi și din pomul acesta, căci uite ce mere frumoșe sunt în el.” Eva a răspuns: „Dumneșeu ne au oprit, a mânca din acest pom, și dacă vom mânca, vom muri.” „Nu ve-ți muri,” a đis cătră Eva șarpele, „din contră, dacă ve-ți mânca, ochii vostrii să vor deschide, ve-ți cunoșce binele și rēul, și ve-ți fi și voi mari ca Dumneșeu.” Eva auđind vorbele viclene a le șarpelui, și vedēnd merele frumoșe, a rămnit la ele, — a luat un mēr, și a mncat din el, și venind într'aceea și Adam, i a dat și lui, și a mncat și acesta. Șarpele, carele a înșelat pe Eva, n'a fost șerpe adeverat, căci animalele, și șerpii, nu pot vorbi, — ci a fost ingerul cel rēu (diavolul), carele s'a schimbat în chipul șarpelui, ca mai ușor, să se pótă apropia de Eva. Diavolul pismuia pe ómeni, și a cercat, precum cătră și în ziua de astăzi, a înșela pe ómenii cei dintăiu, pe Adam și Eva, ca să calce poruncile lui Dumneșeu. Așa dară Adam și Eva, au călcat porunca lui Dumneșeu. Cine calcă poruncile lui Dumneșeu, pécătuesce, — prin urmare și Adam și Eva au pécătuit.

Îndată ce a mncat Adam și Eva din pomul cel oprit, ochii lor s'au deschis, dar nu așa precum le-a spus diavolul, ci îndată au vedut, că sunt goli. Rușinându-se s'au ascuns dela fața lui Dumneșeu. Dumneșeu însă, carele este pretutindenea de față și vede tóte, i au vedut și pe ei, — și a strigat: „pentru ce ai mncat Adame din pomul cel oprit?” Adam a răspuns: „muierea pe care mi-o ai dat, aceea m'a înșelat”. Dumneșeu însă, i-au đis lui Adam: „tu n'a i trebuit să asculti de muiere, și fiind că ai ascultat, blăstămat să fie pământul, spini și polomidă să producă.” Întru sudórea feții tale să-ți căștigi pânea, până te vei întórce în pământul de unde ai eșit.” Apoi Dumneșeu a scos afară din raiu pe Adam și pe Eva.

Cât de rēu a făcut Adam și Eva, că au călcat porunca lui Dumneșeu! Până erau în paradis (rai), aveau pomele cele mai frumoșe, cari cresceau de sine așa, că Adam și Eva, trebuiau numai să le culégă de-agata. După ce au pécătuit însă, pământul; afară din raiu, — producea numai spiai și polomidă; er dacă vreau să aibă cele de lipsă, trebuiau să lucre și se asude în câmp. Mai înainte de a pécătui, Adam și Eva, nu suferiau nici o durere, nu suferiau nici o bóla; și dacă ei ar fi fost ascultători, ar fi rēmas totdeauna sênatoși, și n'ar fi trebuit să móră nici odată. După ce au pécătuit însă, — mai ti durea capul, mai simțiau dureri în stomach, — așa încât nu trecea o đie, ca ei să nu suferă ceva; și pe urmă trebui să și móră, și trupul lor să se îngrope în pământ. Dar rēul cel mai mare a fost acela, că ei în locul ceriului, au dobēndit iadul, căci dacă n'ar fi pécătuit, ei ar fi mers în ceriu; așa însă pécătuiind, au trebuit, ca sufletele lor după mórte să mērgă în iad.

Din această istoriă învățăm: 1. Că Dumneșeu pedepsece pe toți ómenii pentru pécate, fie acelea câtde mici, — precum a pedepsit și pe Adam și

Eva, pentru un singur măr, cu o pedepsă așa grea. 2. Că ingerii cei răi (diavolii) se silesc din toate puterile, să înșele omeni, ca să facă rău, precum a înșelat și pe Eva în raiu. De aceea noi să ne rugăm, ca Dumnezeu să ne trimită ingeri buni, cari să ne apere de cei răi. 3. Să ne ferim și de sfaturile oamenilor răi, cari ne îndemnă să facem păcate, căci acestia dela diavolul sunt îndemnați să ne sfătuescă.

Întrebări: Unde a pus Dumnezeu pe omul cel dintâiu? Ce poruncă le-au dat Dumnezeu, lui Adam și Evei în raiu? Țiutau ei porunca lui Dumnezeu? Cine i au înșelat, ca să mănânce din pomul cel oprit? Cum a pedepsit Dumnezeu pe Eva și Adam în raiu pentru neascultare? Ce învățăm din istoria aceasta? (Va urma)

Loterie.

Merenți în 16 Decembre

Sibiu: 38 7 72 46 41

Nr. 372.

[212] 1-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch vacant din parochia de clasa a treia (III) Homorod-Suseni tructul protopresbiterial Geoagiului II pe baza ordinului consistorial de dto 13 August. a. c. Nr. 4837 B. să escrie prin această concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Venitul total anual împreună cu acest post dă suma de 300 fl. 02 cr.

Competenții sunt poftiți a-și înainta cererile instruite conform legilor din vigóre la subscrierul oficiu în termenul sus indicat.

Homorod, 17 Novembre, 1891.

Oficiul protopresbiterial gr. ort. Geoagiului II, în conțelegere cu respectivul comitet parochial.

Sabin Piso, protopresbiter.

Publicațiune!

Direcțiunea generală a căilor ferate române face cunoscut prin acesta că are 31 posturi de ingineri vacante la serviciile întreținere din București, Craiova, Pitesti, Buzeu, Galați, și Iași.

Doritorii de a ocupa asemenea posturi sunt rugați a prezenta cererile domniilor lor înscris la adresa Direcțiunei generale a căilor ferate române serviciul P. la București cel mult până la 15 Ianuarie 1892 st. nou, cu arătarea adresei domniilor lor esactă și aneșând documentele următoare:

- 1. Diplomă sau certificat de terminarea studiilor a unei școle speciale de ingineri.
2. Certificate de serviciu.
3. Act de nascere.
4. Act de căsătorie (dacă e căsătorit), și de nascere al soției precum și eventualele copiilor.
5. Actele pentru serviciul militar.
Pentru informațiuni mai detaliate de-ritorii se vor adresa în scris sau verbal la șeful serviciului de întreținere C. F. R. București, calea Victoriei Nr. 124.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobrie 1891.

Table with multiple columns and rows showing train schedules for various routes: Budapesta - Predeal, Budapesta, gara de vest - Rușava - Vercerova, Budapesta - Arad - Teiuș, Murăș-Ludoș - Bistrița, Simeria (Piski) - Petroșeni, Arad - Timișóra, Ghiriș - Turda, Sighișóra - Odorheiu, Careii-mare - Zelău, Copșa-mică - Sibiu, Cucerdea - Oșorheiu - Reg. s. s., Simeria (Piski) - Hunedóra, Brașov - Zerneșci, Brașov - Chezdi-Oșorheiu.

Nota: Orele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. Numerele cele grase însemnă orele de noapte.